

Ruimte in het rooster

'Voortreffelijk Mega Belangrijk Onderwijs' zo valt te lezen op een groot bord voor scholengemeenschap De Overlaat in Waalwijk. Deze vmbo-school steekt haar trots op het onderwijs niet onder stoelen of banken, tot blijdschap van veel ouders. Directeur Susan Timmermans aan het woord over hoe een andere organisatie van het rooster het 'leren van doen' op De Overlaat ondersteunt.

"Tien jaar geleden stond er echt een andere school", vertelt Susan. "De combinatie van opbrengstgericht en handelingsgericht werken, ingezet om het dreigende oordeel 'zwak' voor de gemengde en theoretische leerweg af te wenden, bleek een succesvolle basis voor alle leerwegen. Door goede analyses en een vertaling daarvan in onderwijs dat aansluit bij wat een kind nodig heeft, lukte het om een behoorlijke groep leerlingen op een hoger niveau uit te laten stromen en dus 'eruit te halen wat erin zit'. Het leverde De Overlaat het predicaat 'Excellente school' op."

Kwaliteitsboost

Nieuw vmbo, de Stichting Vrienden van de Overlaat en Sterk Techniekonderwijs versterkten de inzet op 'leren in en van de context'. Met haar inzet op samenwerking met het bedrijfsleven en buitenschools leren werd de school opnieuw 'excellent'. Maar: "Met 70 bedrijven die allemaal iets van je willen, kun je niet uit de voeten met een rooster van 50 minuten-lessen tot aan 16 uur." Drie of vier lessen van 80 minuten per dag met daaromheen keuzewerktijd (KWT) van 40 minuten brengen de benodigde flexibiliteit en ruimte. Het levert bovendien een 'buitenschoolse' dag op, waarop voor de derde- en vierdeklassers alleen hun profiel geroosterd staat.

"De school biedt zeven profielen aan. Elk profiel bepaalt zelf hoe die dag wordt ingevuld: met lintstages, of met projecten met het mbo of het bedrijfsleven. Die situatie vormt het vliegwiel om mooie projecten te starten, zónder lesuitval bij andere vakken. Bovendien geeft de buitenschoolse dag een boost aan de onderwijskwaliteit: het dwingt docenten om, naast de beroepsgerichte lessen op school, te kijken welke keuzevakken of profieldelen in de praktijk kunnen worden afgerond."

De KWT-uren zijn er in soorten en maten: extra ondersteuning in het vak, ondersteuning om op een hoger niveau te komen, huiswerk maken in het open leercentrum of plusactiviteiten, zoals schaken, theater- of andere projecten.

Breinbreker

"Een verandering van het rooster is geen sinecure. Bovendien moet iedereen in één keer helemaal om. We hebben drie jaar gewerkt aan voldoende draagvlak, met gesprekscycli, werksessies en trainingen. Dan nóg is het spannend. De organisatie van de keuzewerktijd was de grootste breinbreker, en is dat nog steeds. Het is onderwijstijd en een kans om onderwijs op maat te maken, maar die kans moet je wel pakken. Veel collega's ervaren de roosterverandering als ingrijpend. Beroepsgerichte docenten zien vooral mooie opbrengsten, terwijl hun avo-collega's het vaak als uitdaging beschouwen om in minder lestijd en blokken van 80 minuten effectief les te geven aan basisleerlingen. Daarom besteden we extra aandacht aan lesopbouw en het uitwisselen van ervaringen."

Leerlingen pakken het makkelijker op dan docenten, is de ervaring. "Leerlingen die het oude systeem gewend waren, moeten meer schakelen of zien de KWT-uren als iets extra's. Jongeren die moeite hebben met plannen, worden meer bij de hand genomen om dat te leren. Leerlingen die het snappen, gaan als een speer en maken soms meer keuzewerktijd dan ze moeten."

Het grotere plan

Het nieuwe rooster draait inmiddels een jaar en wordt nu geëvalueerd. "Een goede mix-en-match van kwaliteiten maakt dat we kunnen blijven ontwikkelen," zegt Susan. "Voor het creatief ondernemerschap dat

Susan Timmermans

daarvoor nodig is, kunnen we bouwen op een vaste crew van mensen die hun schouders zetten onder de onderwijsontwikkeling. Docenten zitten samen aan tafel om onderwijs te ontwerpen. Zo wordt bijvoorbeeld met combinaties van profieldelen en keuzevakken uit Economie & Ondernemen en Mobiliteit & Transport een logistieke lijn ontwikkeld, die tegemoet komt aan de regionale vraag en die straks met simulatoren en elektrische vrachtwagentjes vorm krijgt op het buitenplein."

Verdere integratie van lessen, bijvoorbeeld van het vak Nederlands in een project, vormt onderdeel van het grotere plan. "We zetten elke keer een stapje en zijn continu aan het ontwikkelen, vanuit de overtuiging dat we zo verder komen in multidisciplinair werken, vakkenintegratie en méér doen met de buitenwereld. De samenleving en de leerling vragen om multidisciplinair werken, het verweven van vakken en aandacht voor 21e-eeuwse vaardigheden."